

Dr hab. Danuta Gibas-Krzak
Instytut Nauk Społecznych i Bezpieczeństwa
Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie
ul. Zbierskiego 2/4
Częstochowa 42-200

Recenzja
dysertacji doktorskiej magistra Mateusza Fiszera
pod tytułem
Reforma konstytucyjna jako fundament budowy pozycji
Bośni i Hercegowiny na arenie międzynarodowej
Kraków 2017

Uwagi ogólne:

Obszar Półwyspu Bałkańskiego z powodu dawnego i współczesnego znaczenia z pewnością zasługuje na to, aby więcej miejsca i czasu poświęcono na badania dotyczące jego dziejów w szerszym kontekście problemowym. Region ten charakteryzuje się wieloma sprzecznościami, które wraz z rywalizacją pomiędzy państwami i narodami bałkańskimi oraz wpływami obcych mocarstw na setki lat ukształtowały jego rzeczywistość polityczną, gospodarczą, kulturową i wojskową. Wart podkreślenia jest fakt, że w ostatniej dekadzie można w polskim piśmiennictwie zauważyć rosnące zainteresowanie naukowców zarówno dziejami, jak i kształtowaniem się systemów politycznych państw na Bałkanach.

W ten bardzo żywy obecnie nurt wpisują się także badania prowadzone przez mgra Mateusza Fiszera. Przedmiotem eksploracji Autora niniejszej rozprawy, który w swoim dorobku posiada m.in. publikacje z zakresu problematyki bałkańskiej w czasopismach naukowych: „Politeja” i „Poliarchia”, stała się Bośnia i Hercegowina, państwo o wyjątkowo niestabilnym systemie politycznym, który wskazuje, iż stanowi ona w istocie bardziej protektorat międzynarodowy niż niezależny podmiot na arenie międzynarodowej. Nie bez powodu jest też określana jako *male Balkany*. W wyniku skomplikowanego splotu dziejów,

jak również zawikłanych uwarunkowań geopolitycznych na terytorium Bośni i Hercegowiny doszło do nagromadzenia bałkańskich problemów, związanych z występowaniem takich pojęć, jak: *bałkańska beczka* $\pm$ *prochem* czy *balkanizacja*, rozumiana jako fragmentacja nacjonalistyczna. Zjawiska te często prowadzą do występowania wielowymiarowych konfliktów, których podłoże stanowi najczęściej etniczna wrogość, zaś organizmy państwowe mają tendencję do podporządkowania się silniejszym graczom na arenie międzynarodowej na niekorzyść budowania niezależnego systemu politycznego.

Uwagi metodologiczne i formalne:

Recenzowana rozprawa liczy 236 stron. Składa się z czterech rozdziałów, zakończenia i wniosków oraz bibliografii. Zawiera także wykaz map, tabel i wykresów. Powstała w Instytucie Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych na Wydziale Studiów Międzynarodowych i Politycznych Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Mgr Mateusz Fiszer dokonał analizy systemu konstytucyjnego Bośni i Hercegowiny oraz jego wpływu na przebieg toczących się procesów integracji tego kraju z organizacjami międzynarodowymi oraz określił prognozy ich zakończenia. W jej Wstępie została zaprezentowana wiedza metodologiczna o przestrzeni rozpoznawania systemów politycznych państw południowobalkkańskich w procesie transformacji. Wyodrębnione założenia metodologiczne opierają się na kilku celach, sześciu pytaniach badawczych oraz hipotezie naukowej, której główna idea polegała na udowodnieniu, że skomplikowana i nieefektywna organizacja konstytucyjna narzucona przez dyktat międzynarodowy na mocy porozumienia zawartego w Dayton stanowi najważniejszą przeszkodę na drodze państwa do członkostwa w UE i NATO, a ponadto w znacznym stopniu utrudnia rozwój stabilnych relacji z innymi krajami na Półwyspie Bałkańskim. Główne cele badawcze zostały określone jako: identyfikacja przeszkód stojących na drodze Bośni i Hercegowiny do członkostwa w tych organizacjach, zaprezentowanie reformy obecnego systemu konstytucyjnego, ocena szans oraz wskazanie wyzwań stojących przed tym młodym państwem w procesie budowy jego pozycji na arenie międzynarodowej. Przyznam jednak, że odczuwam pewien niedosyt spowodowany brakiem odniesienia wśród postawionych celów do problematyki rozdziału pierwszego, który dotyczy roli przestrzeni historycznej i politycznej Bośni i Hercegowiny w stymulowaniu tzw. kotła bałkańskiego, zwłaszcza, że Autor wspomniał we Wstępie o bogatej historii regionu i jego niezwyklej mozaice kulturowej.

Pracę mgra Fiszera rozpoczyna rozdział dotyczący skomplikowanych dziejów politycznych Bośni i Hercegowiny, w następnym Autor przechodzi do analizy systemu konstytucyjnego państwa wraz z próbą jego politologicznej klasyfikacji, następnie w

rozdziale trzecim opisane zostały próby uzdrowienia systemu konstytucyjnego oraz reformy policji. W czwartym rozdziale Autor zaprezentował pozycję Bośni i Hercegowiny na arenie międzynarodowej.

Zaproponowana przez mgra Fiszera struktura pracy (kolejność rozdziałów i podrozdziałów) jest zrównoważona oraz logiczna. Układ pracy jest problemowy i odpowiada logice. Uwagi moje dotyczą natomiast niewielkich usterek konstrukcyjnych. Zastrzeżenia mogą budzić zbyt rozbudowane w niektórych przypadkach tytuły i podtytuły, np. rozdział drugi: *System konstytucyjny Bośni i Hercegowiny - nieudany eksperyment wspólnoty międzynarodowej?* Bardziej adekwatne do analitycznej treści rozdziału byłoby przereformowanie tytułu, np.: *System konstytucyjny Bośni i Hercegowiny - eksperyment wspólnoty międzynarodowej*. Podobne wątpliwości może wywołać umieszczenie w rozdziale pierwszym, który generalnie posiada charakter historyczny, także podrozdziału dotyczącego obecnej sytuacji politycznej i gospodarczej omawianego państwa. Ta część pracy bardziej pasuje do treści analitycznej rozdziału drugiego, który dotyczy systemu politycznego współczesnej Bośni i Hercegowiny.

Analogiczny mankament dostrzega się w konstrukcji pierwszego podtytułu rozdziału czwartego: *Bośnia i Hercegowina na wyboistej drodze do członkostwa w Unii Europejskiej - warunki członkostwa i perspektywy akcesji*. Podtytuł ten (o charakterze bardziej publicystycznym) warto byłoby skrócić i ewentualnie doprecyzować, co podniosłoby walory formalne pracy. Niemniej jednak ułożenie treści rozprawy przyczynia się do wyjaśnienia badanego problemu oraz w znacznym stopniu wyczerpuje jego ogląd.

Założenia metodologiczne objęły zastosowanie przez Autora trzech głównych metod badawczych: analizy systemowej, analizy porównawczej oraz analizy instytucjonalno-prawnej. Za szczególnie zasadne należy uznać sięgnięcie do analizy systemowej, która pozwala na wielowymiarowe ujęcie badanej problematyki. Posługuje się ona modelem pojęciowym badanej rzeczywistości, dzięki czemu możliwe jest przedstawienie zależności między atrybutami uczestników stosunków międzynarodowych a ich miejscem w strukturze systemu międzynarodowego oraz konsekwencjami działań i oddziaływań dla każdego z nich. Metoda ta jest o tyle ważna, że nie wyznacza arbitralnych granic badań. A ponadto jest jedną z najbardziej wpływowych orientacji teoretycznych i metodologicznych w politologii. W przypadku pracy mgra Fiszera pozwoliła ona na identyfikację cech systemu konstytucyjnego Bośni i Hercegowiny, wskazując na jego elementy dysfunkcyjne, natomiast analiza porównawcza umożliwiła wyodrębnienie różnic i podobieństw między systemami konstytucyjnymi entitetów tego państwa.

W recenzowanej dysertacji ważną rolę odegrała ponadto analiza instytucjonalno-prawna, dzięki której dokonano interpretacji szeregu aktów prawnych, czego efektem było poznanie funkcjonowania instytucji politycznych oraz mechanizmów podejmowania decyzji przez upoważnione do tego celu organy. W mniejszym stopniu została wykorzystana metoda historyczna i metoda ilościowa.

Zastosowane przez mgra Fiszera źródła oraz literatura przedmiotu w dostateczny sposób oddały podjętą problematykę, jej złożoność i rozpiętość analizy. Chociaż dokonany przez Autora dobór problematyki badawczej w rozprawie doktorskiej nie jest przypadkowy, zabrakło kilku reprezentatywnych opracowań w języku bośniackim, serbskim i chorwackim (serbsko-chorwackim). Przy czym, zastrzeżenie może budzić nieobecność takich autorów jak: Robert J. Donia, John V.A Fine Jr., (*Bosna i Hercegovina: iznevjerena tradicija*, Sarajevo 2011); Robert J. Donia., *Sarajevo: biografija grada*, Sarajevo 2006; Srećko M., Džaja, *Politička realnost jugoslavenstva (1918-1991). S posebnim osvrtom na Bosnu i Hercegovinu*, Sarajevo-Zagreb 2004; Husnija Kamberović, *Historiografija u Bosni i Hercegovini u službi politike*, Zagreb 2012; Nenad Kecmanović, *Nemoguća država. Bosna i Hercegovina*, Beograd 2007; Josip Šentija, *Skandinavizacija Balkana - helvetizacija BiH. Ogledi, izlaganja, komentari 1990-2000.*, Zagreb 2008; Ivo Lučić, *Uzroci rata. Bosna i Hercegovina od 1980. do 1992. godine*, Zagreb 2013; Šacir Filandra *Bošnjačka politika u XX stoljeću*, Sarajevo 1998.

Wymienione powyżej monografie są o tyle istotne, iż pozwalają spojrzeć na dzieje polityczne Bośni i Hercegowiny z perspektywy naukowców, którzy reprezentują trzy narody konstytucyjne, co niewątpliwie poszerza percepcję badawczą, jak również sprzyja pogłębionej analizie. Ponadto jeśli chodzi o rodzimych badaczy problematyki bałkańskiej, dla nakreślenia uwarunkowań historycznych i politycznych badanych zjawisk, warto byłoby dodatkowo sięgnąć do następujących prac: Mieczysław Tanty, *Balkany w XX wieku. Dzieje polityczne*, Warszawa 2003; Franciszek Gołembski, *Balkany. Determinanty stabilności*, Warszawa 1982; Adam Koseski, *W bałkańskim tyglu*, Pułtusk 2002; Sebastian Wojciechowski, *Integracja i dezintegracja Jugosławii XX wieku*, Poznań 2002.

Wyodrębnione mankamenty nie zmieniają pozytywnej oceny dotyczącej selekcji literatury przedmiotu, zwłaszcza, że Autor w szerokim zakresie zastosował dokumenty opublikowane, w tym: akty prawne, dokumenty i wyroki sądowe, co znalazło uzasadnienie w przeprowadzonym przez mgra Fiszera procesie analitycznym. Niedosyt budzi jednak wykaz map, gdyż zamieszczona została tylko jedna, co przy stosunkowo obszernym potraktowaniu problematyki historycznej, można uznać za niedostatek. Z merytorycznego

punktu widzenia wątpliwość występuje w przypadku stosowania jako synonimu dla desygnatu: „Bośnia i Hercegowina” określenia: „balkańska federacja”, co przywodzi na myśl idee i struktury programów federacyjnych, których celem było powołanie do życia państwa związkowego, kształtowane na Bałkanach w różnej przestrzeni czasowej - od XVIII wieku po okres zimnowojenny. Jeśli chodzi o konstrukcję przypisów, to nie można wnosić większych zastrzeżeń, chociaż za pewne niedociągnięcie należy uznać niedostatek przypisów polemicznych, które są wskazane jako istotne w dysertacji doktorskiej.

Uwagi merytoryczne:

Rozdział I został zatytułowany *Bośnia i Hercegowina emanacją kotła balkańskiego*. Autor dokonał w nim syntezy dziejów Bośni i Hercegowiny, jak też przeanalizował specyfikę narodową i kulturową tego państwa. Następnie przeszedł do obecnej sytuacji polityczno-gospodarczej, co, jak wspomniano powyżej, konstrukcyjnie bardziej odpowiadałoby treści rozdziału drugiego.

Pewną lukę w procesie badawczym stanowi, na co już wskazywałam, brak konceptualizacji zjawiska bośniackiej wieloetniczności, jak również uzasadnienia, które umożliwiłby identyfikację, dlaczego właśnie na tym obszarze realizuje się *par excellence* paradygmat tzw. balkańskiej niestabilności. Nie można zapominać, że stanowi on rezultat niezakończonych procesów narodotwórczych, konfliktów etnicznych oraz uwarunkowań geopolitycznych i historycznych, zachodzących w tej części Europy, która jest traktowana przez badaczy za region o najwyższym poziomie zmienności, nieprzewidywalności, zacofania i słabości na Starym Kontynencie. Taką ocenę spotyka się zarówno w analizach zachodnioeuropejskich naukowców, jak i polskich bałkanistów, np. Franciszka Golemskiego, który pokreślił, iż zmiany i niestabilność są tak naprawdę jedynym najbardziej stałym elementem sytuacji politycznej na Bałkanach. Można powiedzieć, że Bośnia i Hercegowina postrzegana jako *male (miniaturowe) Balkany* stanowi egzemplifikację tych problemów. Na jej obszarze bowiem kumulują się zjawiska najbardziej typowe dla Półwyspu Bałkańskiego. Takie wnioskowanie wydawałoby się właściwe dla rozdziału traktującego o tym państwie w kontekście *kotła balkańskiego*.

Na poziomie analitycznym w rozdziale pierwszym występują niezwykle ciekawe wywody poczynione za Markiem Waldenbergiem, które wskazują, że na wybuch wojny domowej w byłej Jugosławii istotny wpływ miała postawa środowiska międzynarodowego, w tym przede wszystkim zbyt szybkie legitymizowanie niepodległości Chorwacji i Słowenii.

W części historycznej tego rozdziału na uwagę zasługuje obiektywny stosunek Autora do wojny domowej związanej z rozpadem federalnej Jugosławii. Zebrany materiał faktograficzny, z którego wynika, że za popełnione zbrodnie winne były wszystkie strony konfliktu - dowodzi o dojrzałości badawczej mgra Fiszera. Co jest szczególnie istotne, gdyż często w dyskursie politologicznym pomija się fakt czystek prowadzonych przez siły chorwackie i muzułmańskie, wskazując, niezgodnie z prawdą, iż to głównie Serbowie byli winni masakr i zbrodni wojennych. Przy czym, liczne zbrodnie i przestępstwa, jakich dopuścili się Muzułmanie wobec współmieszkańców: Serbów, Chorwatów, Romów - nadal są traktowane marginalnie w wielu monografiach i artykułach, zwłaszcza w opracowaniach autorów anglosaskich.

Godne pochwały jest poświęcenie jednego podrozdziału porozumieniu z Dayton oraz jego międzynarodowej recepcji, z właściwym konkluzją, że wyznaczyło ono początek współczesnych dziejów politycznych Bośni i Hercegowiny, a także stwierdzeniem, że obecnie stanowi główną oś sporu pomiędzy politykami reprezentującymi partie narodowe. Warto byłoby dodać, co w zasadzie już wykracza poza ramy problematyki dysertacji, że porządek ustanowiony w wyniku porozumienia z Dayton jest często kwestionowany przez silniejszych graczy w stosunkach międzynarodowych, takich jak np. Turcja, która dąży do przemodelowania układu sił na Balkanach, aby umacniać swoją dawną, historyczną strefę wpływów.

W rozdziale drugim Autor dokonał analizy systemu konstytucyjnego Bośni i Hercegowiny, prezentując go jako nieudany eksperyment wspólnoty międzynarodowej. Omawiając fundamenty ustroju mgr Fiszer, słusznie zwrócił uwagę, że w całym systemie ustrojowym państwa obowiązuje parytet etniczny odnoszący się do narodów konstytucyjnych, co stanowi istotną cechę dystynktywną systemu politycznego kraju. Fakt ten determinuje sposób działania obu izb parlamentu, co sprawia, że muszą być zachowane żywotne interesy każdego z trzech narodów konstytucyjnych. Konieczność respektowania parytetów, mechanizmy veta, pomyślane jako gwarancje maksymalnej ochrony narodów konstytucyjnych skutkują osłabieniem konstytucyjnej pozycji parlamentu. Autor uwypuklił skomplikowaną mozaikę polityczną, podkreślając, iż wprowadzono w życie zagmatwaną i zarazem nieefektywną strukturę administracyjną kraju. Każda z jednostek terytorialnych posiada oddzielną władzę wykonawczą i ustawodawczą, co generuje liczną, obciążającą budżet państwa administrację. Taki ład instytucjonalny pozwala politykom na przerzucanie się odpowiedzialnością za problemy oraz rozgrywanie podziałów narodowościowych do utrzymania się przy władzy. Wydaje się jednak, że część przeszkód związanych z

funkcjonowaniem systemu politycznego wynika z faktu, iż Bośnia i Hercegowina stanowi w istocie protektorat międzynarodowy. O takim statusie świadczy nie tylko napisanie konstytucji w języku angielskim przez prawników amerykańskich, ale przede wszystkim wprowadzenie instytucji Biura Wysokiego Przedstawiciela, dysponującego bardzo rozwiniętymi kompetencjami, który stanowi unikalną w świecie instytucję nieformalnego protektoratu społeczności międzynarodowej w suwerennym państwie. Jak słusznie zauważył mgr Fiszer porządek konstytucyjny, opracowany przez amerykańskich prawników sprawił, że system polityczny młodego państwa wykazuje szereg cech dysfunkcyjnych, utrudniających kierowanie nim, jak również budowę społeczeństwa obywatelskiego. Należy w pełni zgodzić się z podejściem badawczym zaproponowanym przez Autora.

Rozdział trzeci dotyczy zmian systemu politycznego i reformy konstytucyjnej. W tym niezwykle problemowym rozdziale mgr Fiszer podjął tematykę sanacji państwa. Dla udowodnienia podjętych tez przedstawił szereg argumentów świadczących o całkowitej niesprawności funkcjonowania Porozumienia z Dayton w warunkach pokojowych. Wskazał, że próby reform niewydolnego systemu, podejmowane w ciągu dwudziestolecia istnienia poddaytońskiej Bośni i Hercegowiny, nie miały pomyślnego zakończenia. W 2006 roku upadł tzw. pakiet kwietniowy. Niepowodzeniem zakończyły się także porozumienia: z Prud i Butmiru.

Przyszłość nie niesie optymistycznych wizji. Mgr Fiszer przedstawił prognozy politologiczne, które związane są z możliwymi scenariuszami ewolucji systemu konstytucyjnego. Rozważył, w jaki sposób europejski federalizm, szwajcarski czy belgijski mógłby być wzorem dla Bośni i Hercegowiny. Podjęcie tego dyskursu, który pojawia się w opracowaniach politologicznych, jest trudne ze względu na bośniacką wieloetniczność, generującą liczne konflikty, a także utrudniającą wprowadzenie mechanizmów funkcjonowania demokratycznego państwa, w tym również zasad demokracji bezpośredniej. Trudno nie zgodzić się z logiką wnioskowania przyjętą przez Autora rozprawy. Mgr Fiszer podkreślił, że za kryzys reformy odpowiadają nie tylko skonfliktowani politycy bośniaccy, ale także społeczność międzynarodowa, która niechętnie angażuje się w przemiany polityczne w tym kraju, a ponadto nie ma pomysłu na rozwiązanie bośniackiego impasu konstytucyjnego. Choć konkluzję tę należy uznać za wartościową, to jednak ciężar odpowiedzialności można by rozłożyć również na inne państwa południowosłowiańskie, jako te podmioty, które powinny bardziej wesprzeć transformację i nie generować antagonizmów w Bośni i Hercegowinie, co dotyczy zwłaszcza polityki prowadzonej przez Serbię i Chorwację. Z drugiej strony bez obecności międzynarodowej, czyli bez elementów faktycznego

protektoratu międzynarodowego. Bośnia i Hercegowina prawdopodobnie rozpadłaby się na dwa entytety, wywołując kolejny konflikt na skalę europejską, który byłby trudny do zażegnania. Historia bowiem lubi się powtarzać, co widać szczególnie na obszarze Bałkanów.

W czwartym rozdziale Autor dokonał oceny pozycji Bośni i Hercegowiny w środowisku międzynarodowym. Na uwagę zasługuje fakt analitycznego ujęcia problematyki wraz z przedstawieniem polityki UE wobec państw poługosłowiańskich. Punktem wyjścia jest obok Programu Stabilizacji i Stowarzyszenia (SAP) dla państw Europy Południowo-Wschodniej, dokonanie omówienia najważniejszych założeń szczytu UE - Bałkany Zachodnie, który miał miejsce w Salonikach w 2003 roku. Dużą wartość posiadają podrozdziały dotyczące programów pomocy gospodarczej i finansowej oraz kwestii polityki handlowej, które umożliwiają produktom pochodzącym z Bałkanów Zachodnich wolny dostęp do rynków unijnych. Te mechanizmy międzynarodowe zostały zastosowane w celu polepszenia sytuacji producentów z Bałkanów. Zachęcają także unijnych inwestorów do działalności gospodarczej. Podczas analizy relacji Bośni i Hercegowiny z państwami poługosłowiańskimi przekonująco brzmią wnioski, że wciąż jeszcze zaszłości z przeszłości stanowią istotny czynnik determinujący te stosunki i utrudniający współpracę bilateralną, nie wyłączając z tej problematyki sporów dotyczących przebiegu granic (np. między Chorwacją a Bośnią i Hercegowiną).

W **Zakończeniu i wnioskach** mgr Fiszer wskazał, że Bośnia i Hercegowina „stoi na rozdrożu” i najlepszym rozwiązaniem dla tego państwa byłaby aktywizacja społeczeństwa w celu utworzenia czegoś na kształt reformatorskiego forum społecznego, zrzeszającego szeroką koalicję na rzecz zmian systemowych, co należy uznać za przełomową konstatację Autora. Mgr Fiszer niezwykle trafnie uzasadnił, że bośniacki system konstytucyjny wymyka się jednoznacznym klasyfikacjom i może stanowić fenomen na skalę światową. Za osiągnięcie badawcze należy uznać rozwinięcie tezy, świadczącej o istniejącym od co najmniej 2005 roku kryzysie transformacyjnym w Bośni i Hercegowinie, gdzie politycy trzech narodów konstytucyjnych nie dążą do budowy społeczności multikulturowej, lecz utrwalają zadawnione spory i konflikty między narodami, które choć zamrożone, to w każdej chwili mogą spowodować wybuch w *bośniackiej beczce z prochem*.

Podsumowując warstwę merytoryczną rozprawy, trzeba uwzględnić jej ciekawe elementy deskryptywne i eksplanacyjne, które stały się podstawą do stwierdzenia, że jest ona interesującym opracowaniem problemowym, wnoszącym nowe wartości do badań naukowych.

Uwagi końcowe:

Recenzowane studium autorstwa mgra Mateusza Fiszera jest dobrze przygotowane zarówno pod względem merytorycznym, jak i metodologicznym. Treść rozprawy odpowiada jej tytułowi i jest zgodna z zamierzeniami Autora zdefiniowanymi we Wstępie. Na uwagę zasługuje fakt, że Autor nie tylko właściwie uzasadnił dobór podejść teoretycznych i metodologicznych, ale założenia te stały się odpowiednie dla procesu realizacji zadania badawczego. Warto podkreślić, że dysertacja pt. *Reforma konstytucyjna jako fundament budowy pozycji Bośni i Hercegowiny na arenie międzynarodowej* w pełni wpisuje się w problematykę dotyczącą politologicznych analiz państw pojugosłowiańskich, które uwzględniają uwarunkowania historyczne tak bardzo ważne dla Bałkanów, bez których zarówno zrozumienie, jak i analiza problemów tej części Starego Kontynentu - nie byłyby w pełni możliwe.

Praca jest także bardzo starannie napisana i pod względem edytorskim praktycznie nie budzi zastrzeżeń. W związku z tym oceniam recenzowaną dysertację pozytywnie. Rozprawa mgra Mateusza Fiszera spełnia wszystkie wymagania stawiane rozprawom na stopień naukowy doktora przez ustawę o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki z dnia 18 marca 2011 r. o zmianie ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym oraz ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym. W tym stanie rzeczy wnoszę o dalsze procedowanie procesu przewodu doktorskiego.

Dawid Górski-Kozak

Warszawa, 17 kwietnia 2017 roku